

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hiob

Brenz, Johannes

Haganoæ

VD16 B 3079

Cap. XXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36516

A N N O T. I N H I O B

uelut Draconū, & luctū quasi Struthionū, quod nos
dicere solemus, quasi leos mugio, & quasi leo, rugio

PELLIS MEA DENIGRATA &c.

Hoc est, ardor iudicij diuini, non tam animæ uires
quàm corporis partes, pellem & ossa consumit. Sic
Thren. 5. Pelis nostra quasi clubanus exusta est.

ET FACTA EST AD LUCTUM.

Id est, omne gaudium mihi uersum est in luctum,
id quod impius minatur spiritus, Amos 8. Conuertam
festiuitates uestras in luctum, & omnia cantica ue-
stra in planctum.

CAP. XXXI.

Pactum pepigi cum oculis meis, ut ne
cogitarem (quidem) de uirgine.

Quod ergo præmium Dei pro illo, &
quæ hæreditas omnipotentis de excelsis
(propter illud) ?

Nonne calamitas iniquo, & afflictio
faciēt iniquitatē (iustius contingeret) ?

Nonne ipse considerat uias meas, &
omnes gressus meos dinumerauit ?

Si ambulauit in uanitate, & festinauit
ad dolum pes meus.

Appendet

Appendat me in stateram iustitiæ, & cognoscat Deus innocentiam meam.

Si declinavit gressus meus de uia, & post oculos meos anibulauit cor meum, & si in manibus meis adhæsit quicquid.

Tunc seminem, & alius comedet, ac germen meum eradicet,

Si motum est cor meum erga mulierem, & ad ostium proximi mei insidiatus sum.

Succumbat alteri uxor mea, & super eam incuruentur alieni.

Hoc est scelus, & hæc est iniquitas iudicum (sententiæ obnoxia).

Hic est ignis usque ad perditionem deuorans, & quæ iniquitas omnem prouentum meum eradicaret.

Si spreui iudicium serui mei, & ancillæ meæ, dum contendebant mecum.

Quid enim facerem, cum surgeret Deus? & cū uisitaret, quid responderé ei?

Nonne qui fecit me in uentre, fecit & ipsum parauit eum in uulua idem (Deus qui & me fecit)?

ANNOT. IN HIOB

PACTVM PEPIGI. Hoc capite enume-
 rat Hiob iusticias suas, non ut carnali fastu aduersus
 Dominum gloriatur, sed ut contra amicos suos decla-
 ret, se sine merito peccati à Domino flagellatum: pre-
 terea, ut & nos doceamur, nullū, quālibet sanctū, pos-
 se in iudicio Domini cōstare. Si enim Hiob tantis iusti-
 cijs, quantæ hic enumerantur, nō potuit grauē Domi-
 ni iram effugere, quanto minus iniustior effugiet? Pri-
 mum itaq; ait, se nō solum nō mœchatū esse, sed neq;
 concupisse uirginem, ac oculos suos eruisse, hoc est,
 cum oculis pactum fecisse, ne uirginis adspectu offen-
 deretur: ita enim docet in Euangelio Christus: Si ocu-
 lus tuus dexter obstaculo fuerit, erue illum, & abijce
 abs te. Porro oculum eruere & abijcere, non est ocu-
 los cultro externo effodere, sed cordis concupiscen-
 tiam, per fidē mortificare, qua mortificata, eruius est
 etiam oculus corporalis, ne aspectu mulierū nos scan-
 daliset: adeoq; hoc est pactum facere cum oculis, ma-
 lum cordis fermentum, per fidem expurgare, nam &
 lex adulterij, non solum opus, uerum etiam concupis-
 centiam prohibet, Math. 5. Audistis quia antiquis di-
 ctum est, non committas adulterium: at ego dico uo-
 bis, quicumq; aspexerit uxorem alterius, ad concupi-
 scendum eam, iam adulterium cum ea commisit in
 corde suo. Quod uero Hiob de castitate sua glorie-
 tur, cum tamen maritus fuerit, & uxorem ac liberos
 habuerit

Oculos eru-
 ere.

habuerit, ut supra capite 1. significat matrimonio suam esse castitatem, ut Paphnuius dixit castitatem esse concubitum uiri, cum propria sua uxore.

QVOD ERGO PRAEMIVM DEI &c.

Id est, ubi est ergo merces mea, quod castissime uixerim? quod datur mihi ab omnipotente, qui in excelsis habitat, praemium, propter uitam meam bene actam? Frustraneum certe uidetur, quod uixerim iuste, quando nihil minus adfligat, quam flagitiosissimus quisque. Haec autem uox, non est fidei se humiliantis, quae omnes hominum uires, in manum Domini adfligentis, obsequentes & captiuas tradidit, sed potius indignationis, sic enim aduersus Deum stomachantur, quotquot ab eo de relictis, in grauia supplicia coniecti sunt.

NONNE CALAMITAS INIQVO &c.

Qui male egerint, inquit Scriptura, peribunt, cur ergo ego innocens, & nulli culpae affinis, adfligor? calamitas & adflitiones debentur impijs, & facientibus iniquitatem. Quare igitur me obruunt, cum nihil minus quam impius fuerim? Eadem blasphemia cum priori.

NONNE IPSE CONSIDERAT &c.

Id est, quonia Deus est scrutator renum & cordium, ipse mihi testis est, quod bene uixerim, & in mandatis eius ambulauerim, quod igitur me tam horrede cruciat.

SI AMBVLAVI IN VANITATE.

Curantis est, cui simile habes. Psal. 7. Domine Deus

Ec. 3

us meus, inquit David, si feci istud, si est iniquitas in
manibus meis, si reddidi retribuētibus mihi mala,
decidam merito ab inimicis meis inanis: ita et Hiob ad
si unquam ambulauerim post uanitates mentis meae,
carnis concupiscentias secutus: & si unquam proxi-
mum meū sycophantijs decepi, tunc merito puniar:
feminem, et alius comedat, hoc est, me ipsum deuoue,
diris supplicijs, si unquam male egerim. Porro quod
dicat: pedem suum non festinasse ad dolum, exponit
leges de furto & homicidio, quibus non solum furti
& homicidij externum opus, uerum etiam infideli-
doli, sycophantiæ, & animi concupiscentia prohibe-
tur: Sed unde Hiob purus fuit ab his flagitijs? an ex
proprijs uiribus? absit: quid enim possent humane
uires, Sathane uinculis captiuæ? sed ex fide, fides eni-
cor purificat, & alienam (quæ est Christi) iusticiam,
ad sese attrahit, quæ attracta, homine non tanquam
authore, sed tanquam instrumento utitur: nam ut
suscitare mortuos, & sanare egros, Dei dona sunt,
quæ interim per homines fiunt, nō ut authores (horū
enim omnium Deus author est) sed ut instrumenta: ita
iustum esse, aut iusta facere, donum Dei est, ex fide,
quod Deo authore, per hominem instrumentum fit.
Proinde, quod & David in septimo Psalmo, & hoc
loco Hiob suas iusticias tacent, nō de suis uiribus glo-
riantur, sed Dei dona commendant.

Fides purifi-
cat.

APPEN

APPENDAT ME IN STATERAM.

Nihil uereor iustitiæ meæ, modo iustitiæ regula
& equilibrio, non potentia & maiestate me Deus
adgreditur, inueniet enim me, purum & sanctum,
& irreprehensibilem.

SIDECLINAVIT GRESSVS MEVS

DE VIA. In lege iudicibus & Magistratui præ-
cipitur, ut iudicent populum iusto iudicio, nec in al-
teram partem declinent, nec respiciant personā, nec
accipiant munera, excæcant enim munera, oculos eti-
am sapientum. Itaq; Hiob, quia Magistratum gessere-
rat, ait se nunquā in iudicio, à recta uia declinasse, nec
personā respexisse (quod hoc loco post oculos ambu-
lare dicitur) nec munera accepisse, ut iudicium per-
uerterit: personam enim & munera, in iudicio respie-
cere, non solum sacris literis, sed etiam Ethnicorum
historijs, execrabile censetur, ut Iustinus in Demo-
sthenis ἀρετῶν καὶ ἠλικίας patientis, historia scribit.

SI MOTVM EST COR MEVM.

Supra de stupri concupiscentia, hic de opere eius
loquitur: si unquā ait, mœchatus sum, mœchetur &
uxor mea cum alio, supplicium enim maritorum im-
pudicorum, est uxor adulterans.

HOC EST SCELVS. &c. Explicat quā-
grauē sit adulterij crimen, tantum enim scelus, tanta
tam flagitiū est, ut iustissime ab huius seculi iudicibus

Et 4

A N N O T. I N H I O B

punitur, sic enim & lex habet, Deut. 22. Si dormierit uir cū uxore alterius, uterq; morietur, & adultera. Similiter Prouerb. 6. Non est probro fieri, cum esuriens furatur, ut uitam sustentet: nam deprehensus uel septuplum, aut rem familiarem suam uniuersam rependerit: at stulti cum mœchantur, uitam amittunt, plagam & dedecus auferunt, nec ignominiam unquam abolere possunt.

HIC EST IGNIS VSQVE AD PERDITIOMEN. Perseuerat in exaggerando adulterij crimine, dicens: adulterium est ueluti ignis, omnia coniugum bona absumens, ac prorsum deuorans, ut supra cap. 24. Dissipatur leuitate substantia fornicatorū, in terra nō edificant uiam uinearū: & Prouerb. 7. Ne expatietur ad uias scorti cor tuum, neq; ingrediaris semitas eius, multos enim sauciunt ac strauit, & omnes fortes iugulauit: domus eius, uie inferorum sunt, illac ad mortem iter est.

SI SPREVI IUDICIUM SERUI MEI.

Quando Domini in seruos & ancillas, quales apud maiores fuerūt, potestatem habeant, non licet seruis etiā iniuria adfectis, dominos suos, in ius uocare. Proinde Hiob inquit: nullam unquam iniuriā serui & ancillae meae, à me passi sunt, usq; adeo, ut nunq̄ cū ipsis iudicium detrectassem, ut maxime ipsis non licuerit, me in ius uocare, nam quanquam impune potuissim

Serui non cō
temnēdi pro-
pter Dominiū

eos pro mea libidine & tyrannide, tractare, utpote
 seruos in meam potestatem, aut iure belli & captiuita-
 tis, aut emptione redactos, nolui tamen quicquam gra-
 uis inferre, propterea quod timebam Dominum: li-
 cuit quidem coram mundo, & legibus humanis ac
 impure tulissem, sed quid respondiſſem Domino ad u-
 dictum eius uocatus? aut cor eos affeciſſem iniuria,
 quoniam eundem creatorem? qui iſdem Dei
 manibus, quibus ego in utero materno formati ſunt?
 & ut Paul. ait, pro quibus Christus mortuus eſt: nam
 quam fortuna, non natura, eos fecerit ſeruos, cur pro-
 pter fortunam, eos contemptiores habuiſſem? Ad huc
 modum admonet etiam Paulus, dominos carnales: uos
 domini, inquit, æquitatem & æquabilitatem, ſeruis
 exhibete, ſcientes, quod & uos habeatis Dominum in
 caelis, apud quem nullus eſt perſonæ reſpectus.

Si negaui quod cupiebant pauperes,
 & oculis uiduæ non ſiſſeci.

Si comedi buccellam meam ſolus, &
 non comedit pupillus de ea.

Quoniã ab adoleſcẽtia mea, magni re-
 putata eſt, apud me compatiẽtia, & ab
 utero matris meæ complexus ſum eam.

Si uidi pereuntẽ, propterea quod non
 habuerit uestẽ, & nõ fuerit tegumẽtum
 egeno.

ANNO. IN HIOB

Si nō benedixerint mihi latera eius
dum de uellere agnorū meorū calefiero

Si cōmoui contra pupillū manū me
am, etiam si uidebam in porta potent
am meam.

Humerus meus de scapula decidat, &
brachium meū de calamo conteratur.

Quoniam timebā afflictionē Dei su
per me, & onus eius (ferre) nō poteram.

Si posui aurum fidutiam meam, & si
aureæ massæ dixi, spes mea.

Si lætatus sum, quod multam substan
tiam possiderem, & quod magna in
uenisset manus mea.

Si uidi lumen cum splendebat, & lu
nam clare incedentem.

Si gloriatum est cor meum in abscon
dito, & osculatus sum manum meam
ore meo.

Quæ & ipsa est iniquitas iudiciaria, nō
enim ipso abnegassē Deum desuper.

Si lætatus sum in ruina odientiū me,
& eleuauī me, quod apprehendisset eum
afflictio.

Non enim dedi ad peccandum maxil
lam

lam meā, ut peterē maledicere anīæ suæ.

Si non dixerunt uiri tabernaculi mei, quis det de carne eius, ne saturemur?

In platea nō pernoctauit peregrinus, ostium meum uiatori adperiebam.

Si occultauī sicut Adā scelus meū, ut absconderē in abscondito iniquitatē meā.

Si expaui multitudinem ingentē, & contemptus cognatorū terruit me, si taciui non egrediens ianuam.

SI NEGAVI, QVOD CVPIEBANT.

Denim, inquit Christus, omni petenti te, & cupientem mutuum accipere, ne auerferis.

SI COMEDI BVCCELLAM &c.

Sic Esaias inquit: frange esurienti panem tuum, egenos & uagos introduce in domum tuam.

QVONIAM AB ADOLESC. &c.

Nam bonum est utro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua, Threnorū 3. Est autem non uicium charitatis opus compatiētia, qua cōmunes fiunt adflictiones, & ut congratulatio bonis alienis cōmunicat, illa compassio, alienis adflictionibus, humeros supponit 2. Cor. 11. Quis infirmatur, & ego non infirmor: quis offenditur, & ego non uror: nam hæc nō est mediocris, in aduersitate cōsolatio, quod ex cōmuniōne sanctorum: certi sumus in adflictionibus

Dare maxillā ad peccandū est maledicere et conuiliari.

Cōpatiētia.

nostris, totam ecclesiam, imò & Christū nobiscū.

SI VIDI PEREVNTEM & C.

Est & pauperē uestire, charitatis opus, unde Christus in nouissimo die dicturus est: Venite benedicti mei, possidete regnum & c. Esurius enim, & dedistis mihi edere, sitiui, & dedistis mihi bibere: dico uobis, quatenus fecistis uni de ijs fratribus minimis, mihi fecistis. Additur hoc loco, quod mirari uideri potest: nam ait, latera uelleribus agnorum uestita, benedixerūt mihi. Latera ne benedicti. Ut sanguis Habel ad Deū clamat, non per se, sed propterea, quod innocenter effusus sit: ita latera, à pauperē uestita, propter fidem, è qua oritur beneficiū, in caelum clamant, & benefactori benedicunt: nam, etiam si opus charitatis, in hominem ingratum collocatum fuerit, non tamen cessat fides, operis author, à benedictione, ut in Euangelio: facite uobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant uos in eterna tabernacula.

SICOMMOVI CONTRA PUPILLVM

Pupillus, facile expositus est cuiusuis libidini, propterea quod neminem habeat ultorem: ait itaq; Hiel se nunquam in iudicijs, pupillum oppressisse, etiam si maxima potestate fuerit praeditus, in porta, hoc est, praetorio, aut, ut uocant, consistoriali: porta enim, in scriptura, uel pro potentia & Magistratu, uel pro loco

Magistratus & iudiciorū adcipitur, ut Prouerb.
Nobilis uir eius in portis, id est, prætorio: &
porta inferi, id est potentia, non præualebunt aduer-
sus Ecclesiam, Matth. 19.

HUMERVS MEVS DE SCAPVLA.

Deuotio, hoc est, si unq̄ in his tā enumeratis inique
rumpar medius, humerus meus de scapula ab-
scindatur: brachiū meū de iuncturis suis conteratur.

QVONIAM TIMEBAM ADFLECTI-
ONEM &c. id est, hæc omnia feci, quia Dominum
Deum timeo. Scio enim quanta supplicia minetur im-
pio: proinde ne impiorū onere insustentabili obrue-
retur, pro ratione fidei, uitam meam institui: cur autē di-
uinitas Hiobi ad ceciderit, supra sæpe tractatum est.

SI POSVI AVRVM FIDVCIAM &c.

Si unq̄ confisus sum diuitijs, & spem posui in au-
rarijs, non ore quidem, sed confidentia, ad
aurum dicūt: spes mea tu es: hinc Paulus, auarum uo-
cat idololatriam, & auaritiam idololatriam.

Auaritia.

SILAETATVS SVM &c. Sic enī Psal. 62.
dicitur: Diuitiæ si adflant, nolite cor adponere, & 1.
Corinth. 7. Qui emunt, sint tanq̄ non possideant, &
qui utuntur hoc mundo, sint tanq̄ non utantur.

SI VIDI LVMEN &c.

Videre lumen splendens, & lunam lucentem, hoc Lumen, sceli-
lucis, est gloriari sclicitate: & ea pro sua libidine, nō citas.

tam uti quam frui . Siquidem lumen communi ph
 huius libri pro foelicitate sumitur . Itaq; inquit E
 nunquam meis diuitijs, successibus, potentia, aut m
 iestate confisus sum, neq; gloriatus, sed in timore
 mini, omnia mea administrabam : est autem carni
 hil difficilius, quam ferre, ut dicitur, bonos dies : ca
 us enim sub ijs succumbit, quam sub cruce .

SI GLORIATVM EST &c.

Osculari ma
 nus.

Osculari manus, est opus (quod per manus inte
 ligitur) proprium commendare, celebrare, & de
 gloriari: est autem natura hypocritarum, sua commu
 dare opera, id quod nihil aliud est, quam nomen Dei
 blasphemare, omnis enim laus, & omne bonum in
 quouis opere, Dei est, non nostrum: proinde qui quod
 Dei est, sibi usurpat, nominis Dei prophanator est.
 An non licet nomen Dei sibi usurpare? quid igitur fa
 des sibi uult, quæ alieno nomine nos uestit, & aliena
 iustitia, quæ est Christi, nos participes facit? Aliter
 caro, aliter fides nomen Domini adsumit: nam caro,
 Deo suum honorem detrahens, suis uiribus, & merito
 tis eum adscribit: fides uero, omnem turpitudinem su
 bi adscribens, honorem soli Deo offert, & sub aliena
 umbra tegitur alienis plumis, id est, Christi iustitia se
 se uestiens, non superbia carnali, sed sapientia spirita
 ali. Porro, quia manus osculari, & sua opera in alia
 efferre, in Deum blasphemia est, ideo additur:

Commenda
 re nomē suū
 nō Dei, car
 nis est hypo
 crisis blasphe
 mia.

HAEC

HÆC EST INIQUITAS IUDICIARIA:

Hoc est, grauisime punienda, hoc enim ipso Deus negatur, quo quis sua ipsius opera celebrat, quando honorem Dei, creaturae, proprijs scilicet meritis & operibus adceptum ferat.

Fiducia suorum operum est abnegatio Dei.

SI LAETATUS SVM IN RVINA.

Vt caro, inimico omnia mala imprecatur, ita & laetatur si quando uiderit inimicū adflictū, id quod lege bonitatis prohibetur: diligite, inquit Christus, inimicos nostros: bene precemini deuouentibus uos etc.

SI NON DIXERUNT VIRI TABER-

NACVLI. Saturari de carne aduersarij, est male loqui, mala imprecari aduersario, famam eius conuulsijs profundere: est igitur sententia, non solum ego ipse non imprecabar inimicis meis mala, sed nec passus sum, ut ueritabernaculi mei, id est tota mea familia, de inimicis meis mala loqueretur, aut iniuria eos officeret. Egregiū patrisfamilias exemplū, ut nō solū ipse honeste uiuat, uerum etiam familiam suā honeste instituat, ut alienos, quālibet domino suo aduersarios tractet. Vnde & Paul. iubet, Episcopum eligi, qui habeat liberos obediētes, familiam bene institutam.

Boni patrisfamilias officium.

IN PLATEA NON PERNOCTAVIT.

Hospitalitas enim summe in sacris literis commendatur, per hanc enim & Abraham & Loth inscienter, exceperunt angelos hospitio.

HÆC

Hospitalitas. **SI OCCULTAVI** &c. Hominis enim natura est, sua peccata abscondere, aut si id non potest exsare, adeoq; genuina est, ab Adam primo parente, nos usq; traducta, ut Habes Gen. 3.

Multitudo, **SI EXPAVI MULTITUDINEM** &c. Nunquam perverti iudicium, nec secutus sum multum exemplum, motus, uel peccantium multitudinem uel fauore cognatorum meorum: qui etiam si me propter iniquitatem persequebantur, aut contemnebant, nunquam tamen, ne tantilli quidem eorum contemptum feci, ut propter ipsos a recta uia declinarem, Exodi 23. Nō sequeris turbam ad faciendum malum, nec in iudicio, plurimorum acquiesces sententia, uel a uero denies.

SI TACVI NON EGREDIENS.

Nunquam cause alicuius equitatem obicit, neq; deserta iusta causa, domi me continui, motus, uel aduersariorum multitudine, uel metu cognatorum, cause affinium, uel pecunia corruptus. Quale narrat de Demosthene Gellius: is enim, lana multa collum, ceruicibusq; circumuolutus, dum agebatur causa legatorum Mileti, ad populū prodijisse fertur, et dixisse, σωάρων χυρ se pati, eo contra Milesios loqui non posse: tum ē populo unum exclamasse, nō σωάρων χυρ, sed ἀργύρων χυρ esse, pecunia enim corruptus Legatorum, silentium agebat.

Quis

Quis dabit mihi auditorem? & si desy-
derium meum omnipotens exaudiat, ut
librum scribat quispiam de causa mea.

Si non super humerum meum leua-
rem ipsum, & circumdarem ipsum mihi
(quasi coronam).

Numerum gressuum meorum adnun-
tiam illi, quasi princeps offerrem illi
(causam meam)

Si aduersum me, terra mea clamaue-
rit, & simul sulci eius defleuerint.

Si fructum eius comedi absq; argento
& animam agricolarum eius feci spirare.

Pro tritico nascatur carduus, & p hor-
deo spina. Finita sunt uerba Hiob.

Quis dabit, ut omnipotens exaudiat desyderium
meum: optantis uerba sunt, quod nos una dictione,
sentiam, exprimimus: optat autem Hiob, ut sibi contin-
gat diligens quispiam amanuensis scriptor, qui hanc
controversiam, quam cum amicis habet, literis man-
det, ut posteri de ea iudicare possint: quasi diceret: in
hac causa, adpello posteros, tale enim habeo aduer-
sus amicos meos, quam uellem omnibus hominibus no-
tam, non tam hoc tempore uiuentibus, quam poste-
ris quibus iudicibus, certam mihi uictoriam polli-

A N N O T . I N H I O B

ceret adeo nullius criminis mihi conscius sum.

SI NON SVPER HVMERVM &c

lurantis est, & potest uel ad scriptorē, uel ad con-
trouersie causam referri: si ad scriptorē referas, hanc
habet sententiā: Si mihi, inquit, amanuensis quispiam
(quē nunc uulgato uocabulo, notarium uocant) con-
tingeret, in humeros meos, eum eleuari, hoc est, tra-
ctarem eū omni beneficiorū genere, dignis celebrari
laudibus, & tanquā capitis mei coronam obseruari.
Si ad causam referas, ita exponito. Si quem haberē,
qui scriptis causam nostrā exciperet: paratū et prom-
ptum me exhiberem, quo summa diligentia, singula
queq; ad causę equitatem spectantia, dictarem.

NVMERVM GRESSVVM &c.

Quasi princeps, hoc est, animo liberrimo (solent
enim Principes liberi esse dicendo) & expositissimo
totam meam causam, & totius uitę meę rationē ex-
planarem ac describerem, ut posteri quicq; uel medio
cris iudicij homines de ea certissime iudicare possent.

SI ADVERSVM ME &c.

Exactiones.

Redit Hiob ad catalogum, & rationem uitę suę
anteactę, dicens: Nunq̄ memini me plus iusto, ab agri-
colis extorsisse, ut propterea formidem, ne gemitus
eorum contra exactiones meas, ad cœlum clament.
Solent enim tyranni à suis agricolis multo plura ex-
torquere, quàm agri eorum producere possunt, quem
admodum

admodum et Pharaon ab Israëlitis laterū mensuram de
negatis etiā paleis, exigebat. Vt igitur sanguis Habel
iniuste occisi, ultionem clamabat: ita agrorum sulci,
unde plus equo tyranni carnifices extorquent, uindi-
ctam clamare nunquam cessant, Iacobi. Ecce merces
operatorū, qui messuerūt regiones uestras, quae fra-
de non reddita est a uobis, clamat etc.

SI FRUCTVM EIVS COMEDI.

Nunquam gratis exegi, aut tyrannide quadam ex-
torſi, quicquam frumentorum ab agricolis, mihi sub-
iectis, nec unquam grauius oneribus eos oppressi, ut
pre eis nō licuerit eis respirare, aut coacti fuerint in-
gemſcere, aut succumbere: nam si tale quid designa-
uerim, non reuocō meritum supplicium. Age, pro tri-
tico nascatur spina: pro hordeo, carduus, id est, sim-
maledictus: tam cum nihil mali aduersus Dominum
commiserim, reliquum est, ut contra amicorum meo-
rum sententiam, certissimis argumentis concludam,
me a Domino citra omne peccati meritū adſuctū esse.

CA. XXXII.

ET cessarunt tres uiri isti respondere
Hiobi, propterea quod iustus sibi ipsi
uidebatur.